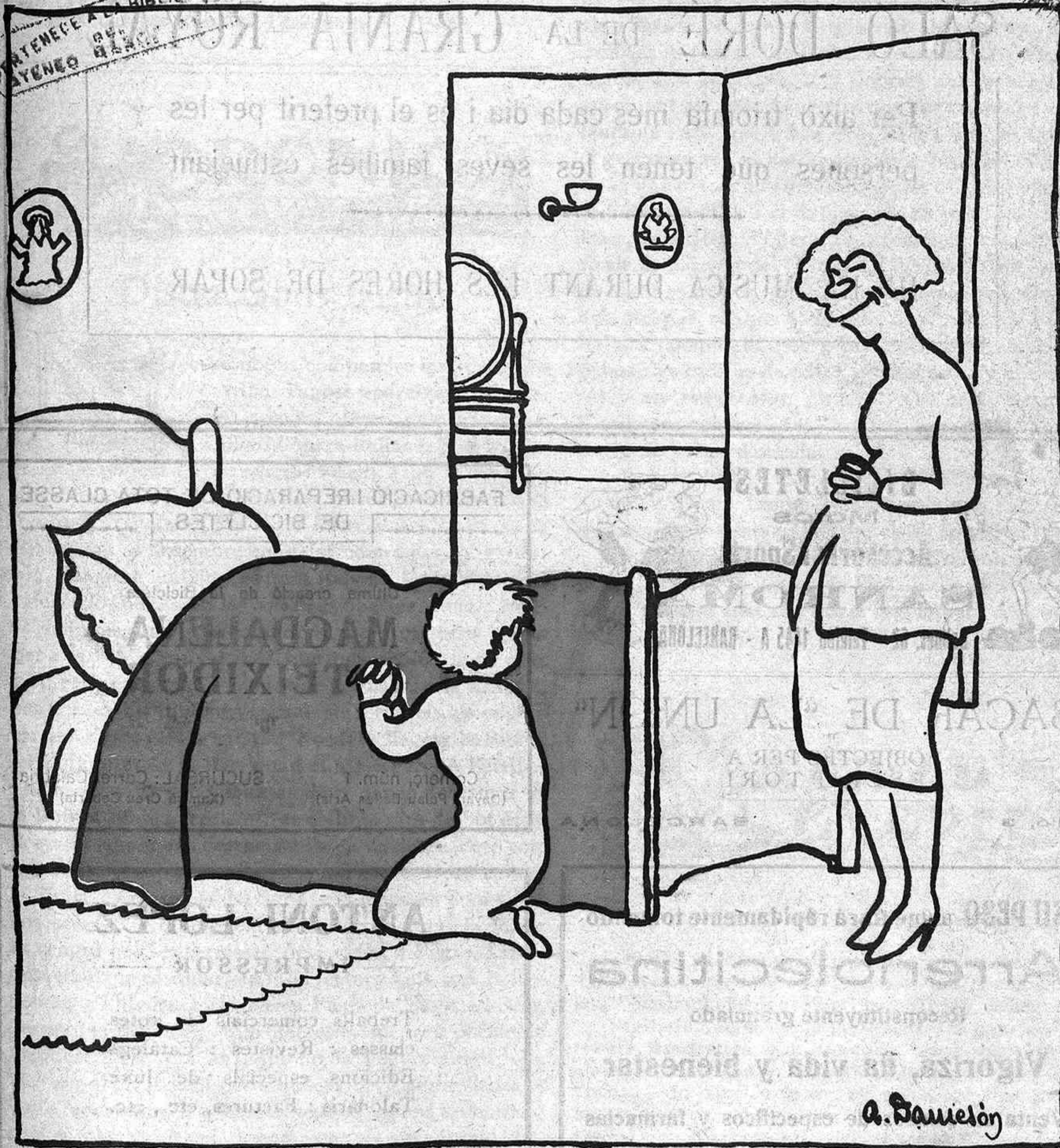

Barcelona 8 d'agost de 1924

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVII Número 2370 15 cèntims — Atrassats, 30

L'ORACIÓ

— Ara un a Sant Josep per a que ens dongui una bona mort.
— I no valdria més que demanéssim aigua, mamà?

El veritable restaurant de tipu comercial, amb servei
 Ràpid, Selecte i Econòmic ha sapigut crear-lo el
SALÓ DORÉ DE LA GRANJA ROYAL

Per això triomfa més cada dia i és el preferit per les
 persones que tenen les seves famílies estiuejant

.....
 HI HA MUSICA DURANT LES HORES DE SOPAR

BICICLETES

Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

BAÇAR DE "LA UNIÓN"

OBJECTES PER A
 ESCRIP TORI

Unió, 3

BARCELONA

FABRICACIÓ I REPARACIÓ DE TOTA CLASSE
 DE BICICLETES

Última creació de la Bicicleta

**MAGDALENA
 I TEIXIDOR**

Comerç, núm. 1
 (Davant Palau Belles Arts)

SUCURSAL: Carrer Calàbria
 (Xamfrà Creu Coberta)

SU PESO aumentará rápidamente tomando

Arrenolecitina

Reconstituyente granulado

Vigoriza, da vida y bienestar

Venta en centros de específicos y farmacias

DEPOSITO: Conde del Asalto n.º 68, Farmacia

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
 classes : Revistes : Catàlegs
 Edicions especials de luxe
 Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

NUMERACIÓ EQUIVOCADA

L'ESQUELLA de la setmana passada sortí amb el número 2368, i el número que li correspon és 2369.

Ens cal fer constar l'esmena.

Distraccions d'estiu

No he pogut comprendre mai perquè a l'arribar l'agost apareixen dues coses que a l'hivern s'amagaven, la Bíblia i l'òpera italiana. Som a la terrassa d'un cafè, i a l'ensem veiem a un home amb un farcell, ple de bíblies, i un cartell que anuncia la *Tosca* o *Rigoletto*. Per què? Misteri! La Bíblia és la Bíblia tant al desembre congelat com a l'agost xardorós, i l'òpera italiana és tant italiana i cantable amb calefacció, com amb les finestres obertes, vano i suor.

Hem imaginat una explicació, però no hem trobat per a la Bíblia estival més que una teoria, la de que, gent resignada com som els que permaneixem a ciutat, ens creuen els biblistes ambulants propicis als exercicis religiosos. La gent del Nord la llegeix la Bíblia, en l'intimitat de la llar, quan el foc crema. A l'arribar l'estiu, sense la decoració familiar, deuen descansar de la lectura bíblica, creient que el llibre sant no pot ésser llegit en mànegues de camisa i sota un arbre. Però com Nord i Sur, mai van a l'hora, quan els del Nord deixen la Bíblia, l'agafen els del Sur i se l'empassen com si fos una horxata. No hi veiem altra raó per a que la Bíblia es vengui per les terrasses dels cafès a l'estiu. Llibre dels cristians es reparteixen la lectura i els uns la llegeixen a l'hivern i els altres l'han de llegir a l'estiu, perquè és tan llarg, que necessita un torn pacífic de llegidors. Ara que an aquí no la llegeix ningú, ni a l'hivern ni a l'estiu, i per a quedar bé, i per a dissimular la fem vendre a quatre *camelots* que ens l'ofereixen com si fos un refresc. Segurament els venedors de bíblies són valencians, són els tíos *Nelo* de la Bíblia.

L'òpera italiana estival, ja té una justificació. L'hivern es wagnerià. L'hivern vol musica intel·lectual, que segueix amb partitura i necessita ésser rumiada, i

al «Liceo» van els que no volen divertir-se sinó escoltar l'ofici wagnerià. A l'estiu tota òpera viu, i la família italiana que ha estat arreconada, surt a pendre la fresca, i la *Tosca* es passeja amb *Rigoletto*, i *La Bohème* amb l'*Aida*. Succeeix lo que amb els senyors i els menestrals a l'estiu. Els senyors se'n van cap els grans hotels dels balnearis, i els pobres ens quedem aquí, aprofitant els coberts mòdics que ens ofereixen els restaurants i els hotels dels rics. Hi ha qui no creu amb el germanisme i el llatinisme, però l'òpera estival, barata i italiana, és una demostració de que el germanisme és una cosa dura i el llatinisme una cosa lleugera. Els fracs, la serietat, l'òpera transcendental, els cicles musicals, la majestat del «Liceo», el Kolossalisme dels chors, de les orquestres, de les decoracions, dels cantants i dels mestres, són per a l'hivern. Arriba l'estiu, i l'òpera italiana compareix a fer companyia a les síndries, els gelats, les cadires de palla, els coberts de cinc pessetes i els *taparrabos*. *Parsifal* ens faria suar, però l'*Aida* ens refresca. *La Traviata* fins sembla una col·lecció de valsos d'envelat.

I després, hi han tenors i tiples d'estiu, com hi han *toreros* d'hivern. Canten com les cigales a l'agost, perquè havien de cantar, i la calor els hi dona veu i forces.

De tot això en té la culpa el Mediterrani, que de tot en fa una cosa de carrer, la Bíblia i l'òpera. La Bíblia ens la prenem com una novel·la, i l'òpera com un gramòfon a l'engros.

PARADOX

La junta va perdre

Els que passaven pel carrer de la Canuda, la tarda del dimarts, quedaven sorpresos de veure, convenientment dissimulades, parelles de guàrdies de seguretat.

Vigilarien als savis de l'Ateneu? Hi hauria alguna reunió clandestina que anava a ésser sorpresa en la «Sala Mozart»? En la capelleta italiana «Pro Tede e Patria»—on ja no molesten als veïns, ignorem perquè, tocant una campaneta terrible—es reunien el feixistes? Senzillament, els periodistes deliberaven en el seu hostatge, Canuda, 13.

Número 13 i dimarts. Naturalment escàndol, no tan gros com el que s'esperava, però escàndol. Es presentava una proposició contra la Junta i contra l'acord de fusió de les altres entitats periodístiques

amb l'«Associació de la Premsa». Naturalment la Junta va perdre, per pocs vots, però va perdre.

I mentre tenia lloc la batalla, el president, en «Xenius», escrivia tranquilament a la biblioteca de l'Ateneu, i dos membres de la Junta, en Marius Aguil·lar i en Gabriel Olives, escoltaven l'escàndol des del balcó de l'Ateneu, anagats darrera de la finestra.

La Junta, naturalment, va perdre.

Lògica d'advocat

Es comenta, entre advocats, el cas dels atracadors del carrer del Bruch. Un conta l'escena de l'intent de linxament. Un altre opina que no hi haurà judici sumariíssim. Un altre que sí. Un advocat distingit diu la seva opinió:

—Què varen robar? Vint-i-cinc pessetes?

—Sí.

—No val, en el jutjat municipal, cinc pessetes cada bufetada?

—Sí.

—Doncs, conteu lo robat i els cops rebuts, i encara els hi deuran diners.

EL CAMP

VI

L'home de la papallona

Aquest home s'ha aturat en un carrer solitari de les afores del poble. En aquest carrer, ple de sol, com pintat amb rovell d'ou, hi han les parets d'uns jardins, d'uns horts, per les que vessen, com escuma, les verdes cabelleres d'unes mare-selves, d'unes eures, d'unes xeringuilles.

Aquest home du un barret de feltre de color de pols, i una barba també de color de pols se li menja la meitat del rostre, flac, i d'un to de cera. Aquest home es cobreix amb una americana esparracada, i no usa ni camisa ni samarreta. Per l'obertura de l'americana ensenya un pit pelut de color de terra. Aquest home du un sarró al costat—perquè ell és un pobre que viu del bon cor i la caritat dels demés, lo que equival a dir que viu molt malament—i unes sabates rebentades. S'apoya en una bastó, i el segueix un gos flac, trist, desvalgut i miserable com el seu amo.

Aquest home s'assegut en un portal, s'eixugat la suor que perlava el seu front, i ha posat amb molta cura sobre els genolls, junts, una capsa de cartró que duia a les mans. Nosaltres esperàvem que aquest home brut i trist tregués de la capsa el seu dinar miser, ja que és aquesta l'hora que les gents del poble destinen al dinar. Però, no: aquest home, com viu d'una manera irregular, menja també d'una manera irregular.

Ha obert la capsa, temerós; ha arrencat unes flors de mare-selva que penjaven de la paret i les ha posat

dintre la capsa. Per què això? Perquè aquest home tenia una papallona, una papallona morada com la flor del barballó, que, des d'unes poques hores abans, li feia companyia. La papallona, que ja no podia volar, ha saltironejat dintre la capsa, llençant l'or de les seves ales minúscules, i s'ha deixat caure damunt les flors. El gos trist i miserable ha contemplat tota aquesta maniobra ple de pasme i d'estranyesa. Al veure revolar a la papallona s'ha espantat un xic, s'ha fet enrera, ha dreçat les orelles i ha llençat a l'aire un lladruc. Després, indiferent, s'ha estès als peus del seu amo.

Però el seu amo estava més trist, més caigut que mai. Assegut al portal, las, immòbil, sembla un munt de parracs. Aquest home pensa que això, aquest ser minúscul, ha donat a la seva vida nòmada i llastimosa un xic de companyia. Però pensa també que ell, amb el seu egoisme, amb el seu afany de no sentir-se tan sol, ha destruït la vida de la pobra bestiola. I pensa que, una vegada morta, llençarà la papallona a la pols del camí. I pensa també que un dia es morirà ell de fam o de fred, o de les dues coses alhora, i que Déu, que amb tant zel i amor vetlla per nosaltres, l'abandonarà en un ermot o en un revol de carretera.

LLUÍS CAPDEVILA

La mania de l'especulació

Es pot dir el pecat, però no el pecador, veritat? Així nosaltres ens deixarem el nom del pecador al tinter, però diem el pecat.

Al pecador tots vos ès l'han conegut, i fins potser l'han sofert: era un senyor ric de Barcelona, un dels més rics, mixte de comerciant i d'usurer. Ja fa temps que, sortosament, és mort, però fins avui no rebem notícies d'ell. Es veu que els correus, a l'altre món, van pitjor que en aquest. Quan el senyor ric va arribar al cel...—Què, com, sent tan mala pinta va anar al cel? Sí, home, perquè era ric, i els rics es poden pagar l'entrada.—Doncs, quan va arribar al cel va demanar a Sant Pere:

—Digueu-li a Déu Nostre Senyor que el vui veure.

—No sé pas si podrà ésser.

—Per què?

—Perquè està prenent l'aperitiu, i això de l'aperitiu aquí dalt és una cosa molt *seria*.

—Digueu-li que es tracta d'un negoci.

Sant Pere, per fi, va passar el *recado*. I el senyor ric va ésser introduït al bar, que era estil americà, abans de la llei seca. I va dir el senyor ric:

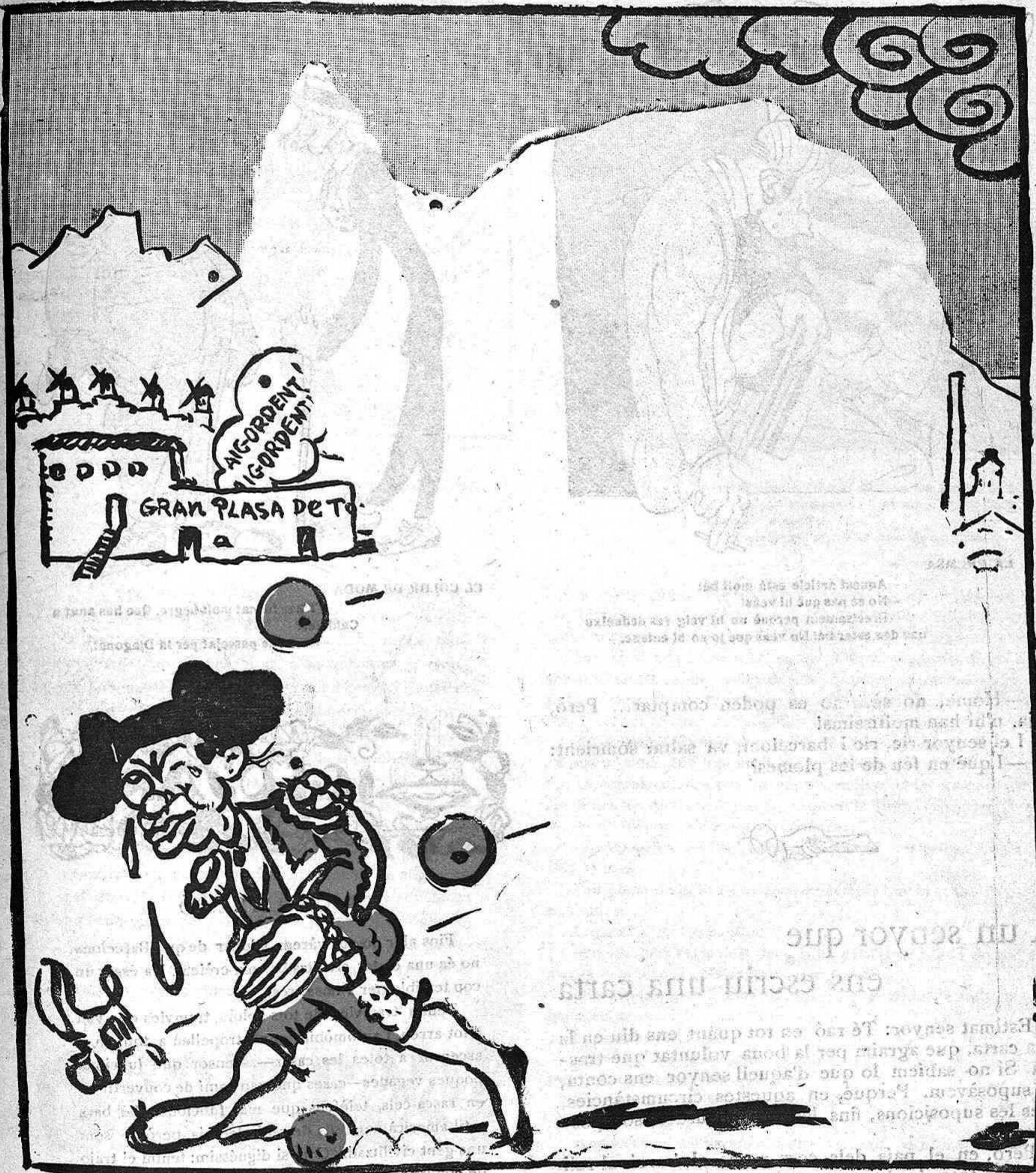
—Pujant he pensat un negoci que ens pot donar diners a l'engrós.

—Digues.

—Quants angelets teniu aquí dalt?

Déu Nostre Senyor, amb la palla del *cock-tail* a la mà, es quedà dubtant uns moments. Per fi digué:

LA DECADÈNCIA DEL TOREIG

—Apa, a la presó per mal patriota!

Aquest número ha passat per la prèvia censura militar

LA PREMSA

—Aquest article està molt bé!
 —No sé pas què hi veus!
 —Precisament perquè no hi veig res dedueixo
 que deu estar bé! No veus que jo no hi entenc.

—Home, no sé... no es poden comptar... Però, vaja, n'hi han moltíssims!
 I el senyor ric, ric i barceloní, va saltar somrient:
 —I què en féu de les plomes?

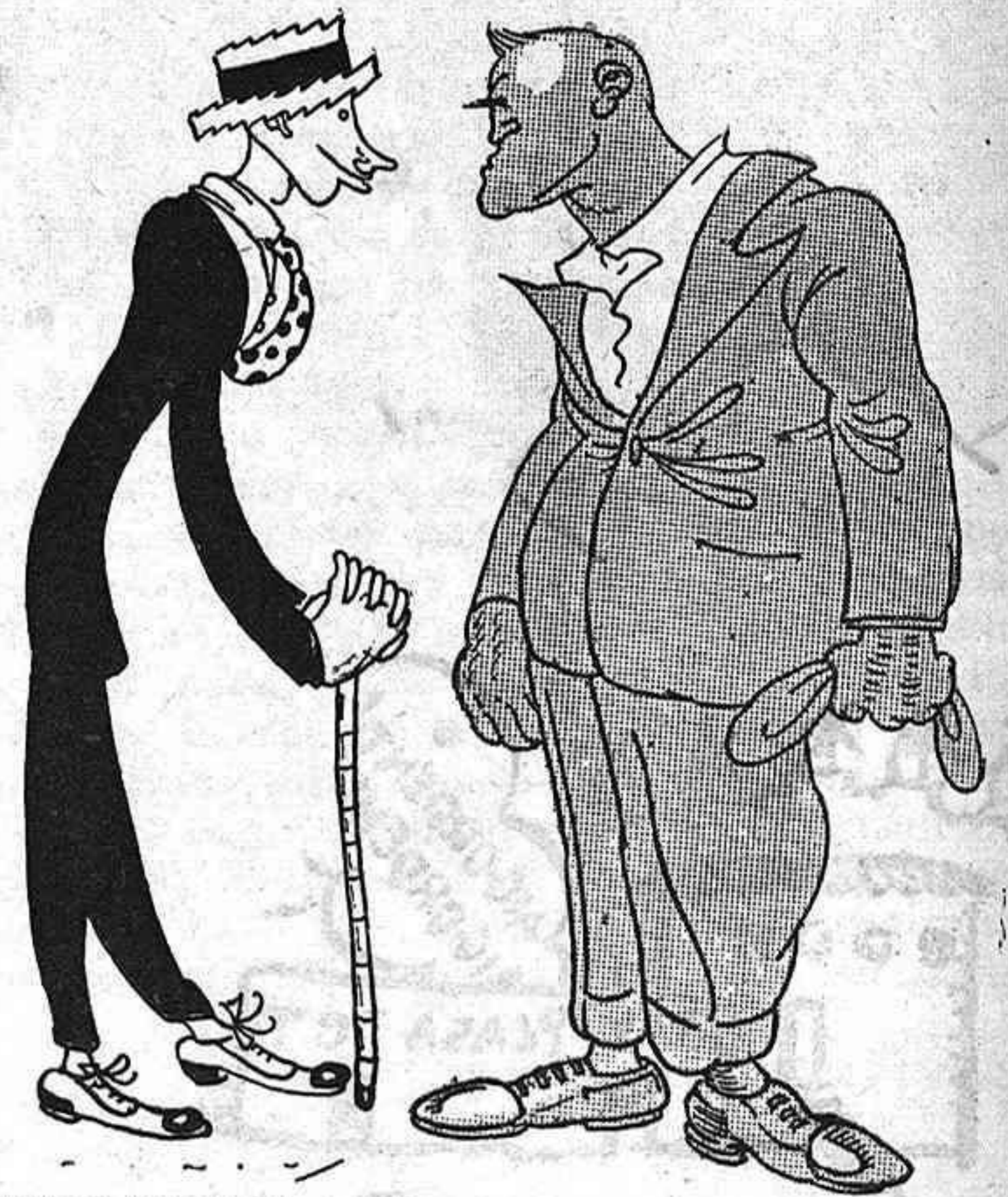
A un senyor que ens escriu una carta

Estimat senyor: Té raó en tot quant ens diu en la seva carta, que agraïm per la bona voluntat que traspuja. Si no sabíem lo que d'aquell senyor ens conta, ho suposàvem. Perquè, en aquestes circumstàncies, totes les suposicions, fins les més absurdes, són possibles.

Però, en el país dels cecs no és el borni el rei?

Entre tots els altres que volten an aquell senyor a qui vostè es referia, n'hi ha algun veritablement bo, veritablement útil, honorat, intel·ligent? Nosaltres creiem que no. I vostè, si és home imparcial, deu creure lo mateix que nosaltres.

Però encara hi ha un altre punt a aclarir. I la ironia? Que no es recorda de la ironia, vostè? Que no sap que la ironia és un joc que encara no se'ns ha prohibit? Encara, de tant en tant, se'ns deixa riure. I certes coses, cregui'ns, no es poden pendre en serio.

EL COLOR DE MODA

—T'has tornat molt negre. Que has anat a Caldetes?
 —No, m'he passejat per la Diagonal.

LA CIVILITZACIÓ

Fins ahir no ens vàrem adonar de que Barcelona no és una ciutat civilitzada com crèiem. Va ésser un cop terrible per a nosaltres.

Tenim tramvies de tots colors, tramvies que van a tot arreu, i automòbils que atropellen a tothom, i ascensor a totes les cases—ascensor que funciona poques vegades—cases que van camí de convertir-se en rasca-cels, telèfons que mai funcionen bé, bars estil americà, aparells de raditelefonía, però no som una gent civilitzada. Com si diguéssim: tenim el trajo de civilitzats, però ens manca la persona.

Perquè civilització no vol dir tan sols progrés material, urbanització de carrers, automòbils, tramvies—ja que tot això està a l'alcanc de qualsevol negre amb diners—sinó correcció en la gent, en la manera de portar-se al carrer, al teatre, al club. En aquest aspecte la nostra gent no es diferencia gaire dels mandingos. Un soci de qualsevol club elegant de de Barcelona, és una mena de «pell roja» amb americana i talons de goma.

EL REVISTÒMAN

—Que has anat a veure el Pif-Paf?
—Sí, està bé!
—Ben escrit?
—Be, de dones, banau!

La civilització és la cortesia, el respecte, i això, aquí, no abunda massa. Si abundés, no veuríem com la gent, grans i petits, es riu d'una dona amb el ventre gonflat per la maternitat, cosa que en cap ciutat mitjanament civilitzada és motiu de riota. Ni veuríem els espectacles que en *cines* i plataformes de tramvia veiem cada dos per tres. Són innombrables els homes que, en *cines* i plataformes de tramvia, es dediquen a la caçada de la dona, emparats per la fosca o l'aglomeració. D'aquest *sport* tan distingit, ells, que són uns «vius» —ésser «viu» tampoc té res que veure amb la civilització— en diuen *madrugar*. Això, aquest *sport*, trobem nosaltres que és un *sport* de negre, de salvatge. Però com que tots veiem amb benvolença aquesta mena de diversió, més pròpia de la Zululàndia—i que ens dispensin els habitants d'aquell país— que de Barcelona, per això creiem que vivim en un país falsament civilitzat.

XARAU

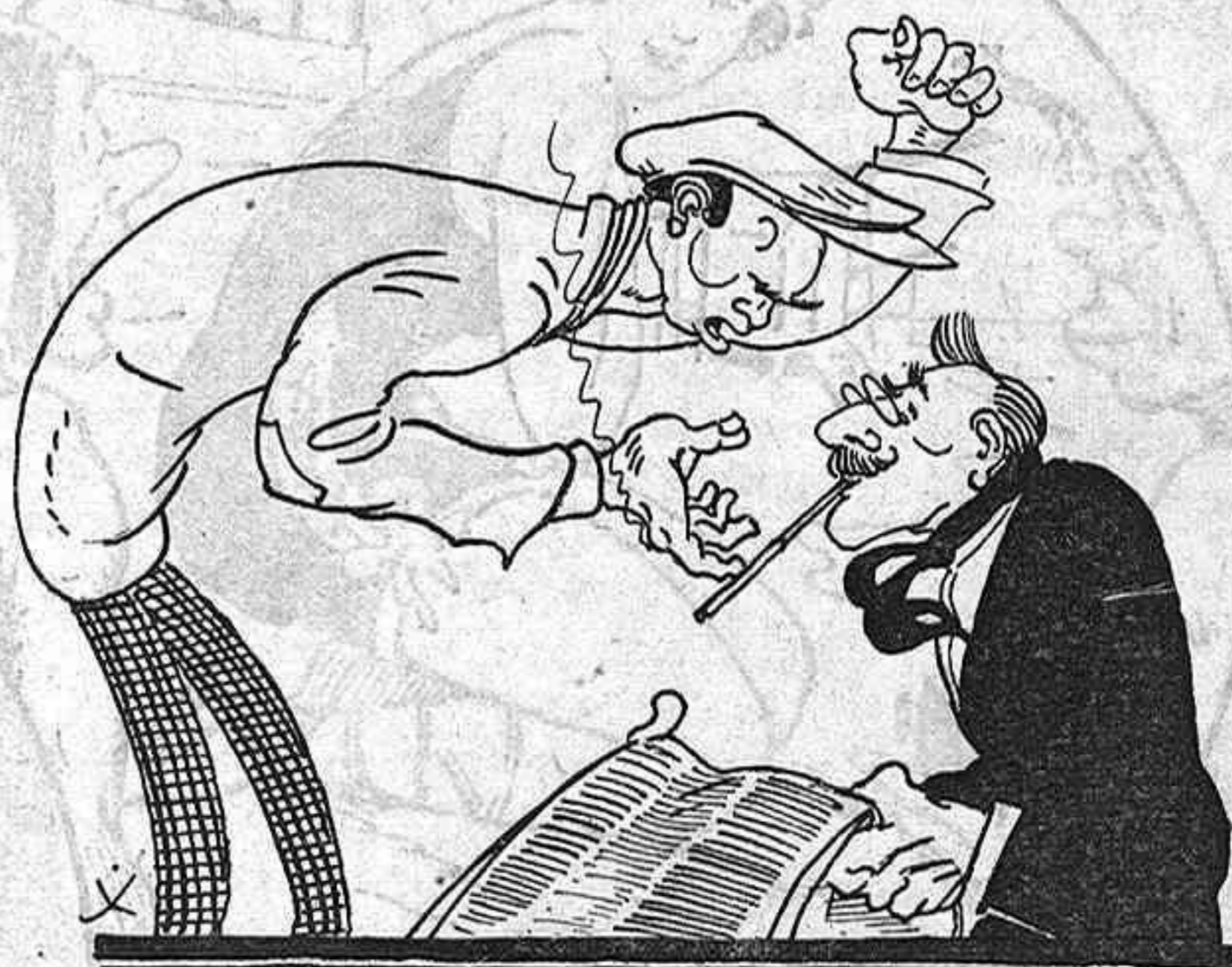

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Anotacions Dietari d'un nedador. Joan Draper «Blai». Barcelona. Impremta Altés, 1924. Tres pessetes.

Joan Draper amb aquest llibret de prosa bellugadiça, viva, clara, sonora i enlluernant com la mar ens ha fet ofrena d'un ram de meravelles plenes de gràcia i fortitud.

Aquest *Dietari d'un nedador* és un joc de flames quietes, flames de sol a flor d'aigua; tenen la transparència blava de la mar

BEN DIT I MAL ENTÈS

—Aleshores ell surt de sota, en Miquel se'n va d'oros, jo els mato amb el palo, surto amb el cavall i arrastro!
—I això és la manilla? Això és un drama!

i una manyaguera d'onada gronxant-se. Hi ha un lleu ressó de tragèdia humana quasi imperceptible, solament sentit aplicant les oïdes al cargol marí de l'estil subtilíssim de Joan Draper.

Tota la mar hi panteja en aquest llibret acuradíssim. Hi ha la sensació de les calmes infinites sota els ponents colorants i la sensació superba de les tempestes trontolladores. Per això diu: «La mar fins i tot és carn... al migdia.»

En aquest *Dietari d'un nedador* hi ha uns madrigals d'una finor exquisidíssima. Són una veritable penjorella de perles collides a flor de sorral, colades per la maror, enlluernades d'aquell pic de sol misteriós de l'amor que fa resplandir totes les coses. I així diu el «Nedador» a l'amiga «Nedadora».

«He comprès, veient-hi nedar, l'atracció misteriosa que exerceix la mar.

Tan plena de gràcia que sempre sembla que hi acaba de passar una noia.»

I aquest altre tan sublim:

«En les dues cales dels teus ulls, plenes de blau i de sol, s'hi veu la vela blanca dels somnis, navegant-hi.

Dia vindrà que l'amor hi farà festa, guarnint-la amb els seus gallarets.»

I encara aquest altre:

«Has reparat aquest gluc-gluc-gluc que ha fet l'aigua, cargolada en espiral coronat de bombolles?

Ha estat que un déu, vell de contemplar sirenes, s'ha sorprès tant de veure't que ha respirat profundament»

Aquests tres madrigals són una veritable mostra del valor del llibre. Podríem continuar citant paragrafs i anotacions tan gracioses i delicades com la d'*El salt* i com la de *Els temporals* que el nedador venç a la naturalesa sense cap arma inventada a posta: «En canvi—diu—lluïtant amb la mar, aquest triomf s'aconsegueix en tanta de manera que, per no valer-se de res que li sigui extern, el nedador va quasi nu.»

Aquest llibret de prosa bellugadiça, viva, clara, sonora i enlluernant, és un enfilall de monjòies que Joan Draper ha collit de la mar, perquè pengin, enlluernadores, del pit de Catalunya.

ALPHA

Cinematógraf d'actualitat

—I vostè, que no es banya, Carlitus?
—Hi ha massa aigua. Si hi tiressin un raquet de vil

afrós de la mort dalladora. Semblava talment la mort d'ella mateixa rient d'ella mateixa. Era l'última rialla. Tenia una sonor de pecat i de sangs enverinades. Hi saltaven les ombres

—Jo sí que puc ben dir com aquell, que no sé qui era:
—Y que sólo se quedan los muertos!

—Ai, vatua rellstoi! Dec que torrat que una castanya! Ara m'han cançat!

dels carrers en les nits pecaminoses. Era com el resso dels talons pujant i baixant escales seductores. Era l'última rialla que tremolava en el espai com la mà del destí marcant-hi una ruta dolorosa: el camí de l'hospital perllongat fins al cementiri, o el camí dolorós que guia de porta en porta suplicant una engruna de pietat per arribar a veure com el sol s'apaga.

I la dona rigué fortament, tan fortament que la rialla li arrancava unes llàgrimes. Era l'última rialla. Una rialla tan aprop del plor que reia i plorava, però reia... i només plorava.

SALVADOR PERARNAU

Proses epigramàtiques

DELS RUMORS

Fan una remor fonda com de tempesta llunyana que es va apropant i els rumors avancen amb ales de nuvolades. Són rierades tèrboles que passen bramü-

lant. Sempre són embolcallats de fosca els rumors. Veieu? Ara mateix hi ha una zum-zum de misteri amb tot això de l'Ajuntament. Diuen que a Barcelona li volen tornar a aplicar el biberón.

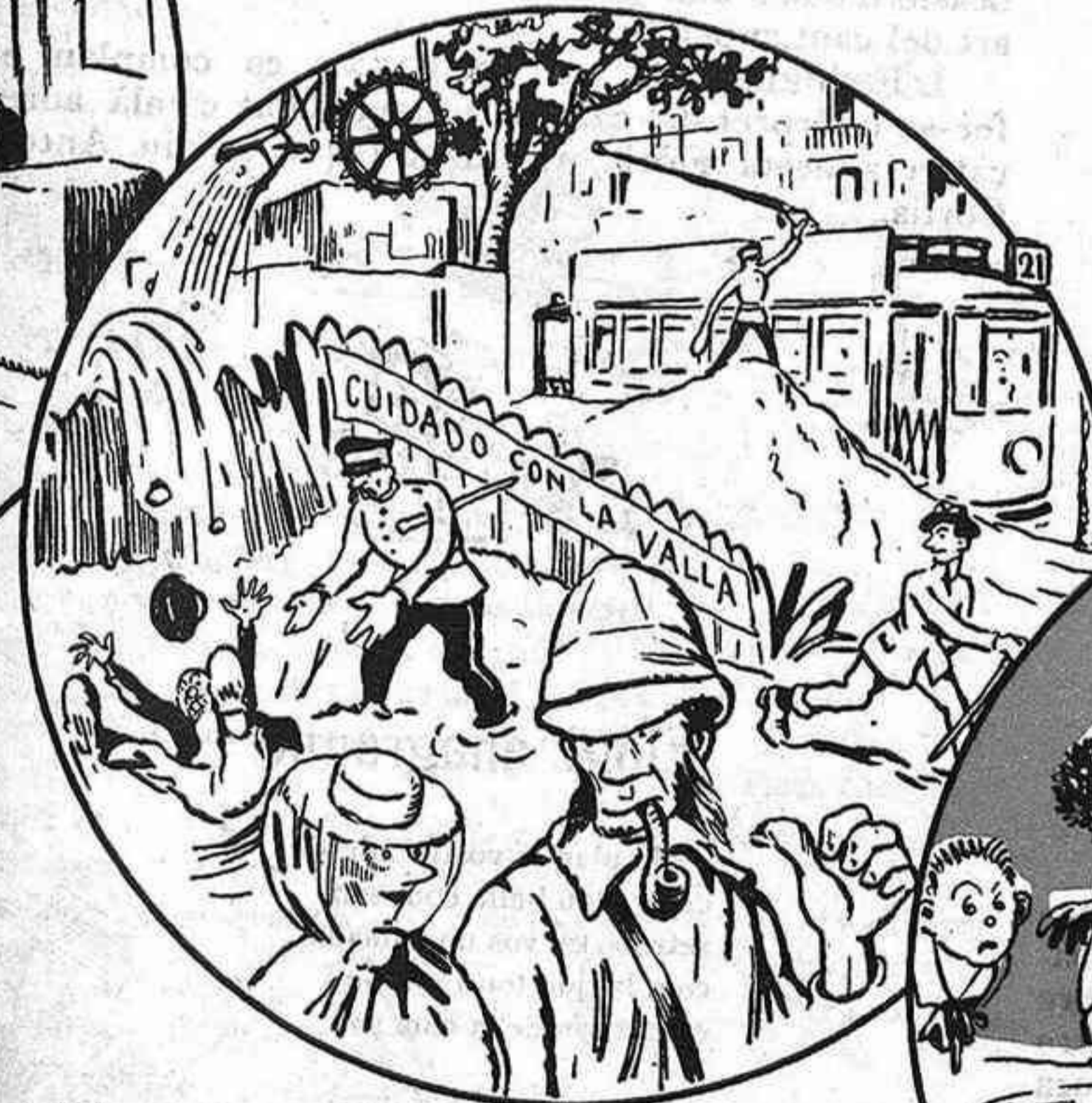
PEPES DE DEU

Mai n'hi havien tantes com ara de Pepes de deu. Potser hi eren, però no es veien. N'hi ha que són colorades com un pigot i garlen com mellerengues. En trobareu a cada poble. N'hi ha una a cada carrer. Fa temps que es va prendre l'acord d'engabiari-les les Pepes de deu i elles n'estan totes estarrufades.

A la Plaça de Sant Jaume diu que n'hi ha una gàbia molt gran. Qualsevol dia en Fivaller marxarà de la façana per a no sentir més la cridòria insulsa de les Pepes de Deu.

L'HOME MÉS SALAT DELS D'ARA

L'home més salat dels d'ara ha anat a Londres i a París. Potser no sabeu què

—I tu que volies anar als Alps! Que et penses que són més accidentats els Alps?
—Més accidentats no, però més nets, sí!

hi ha anat a fer a Londres i a París l'home més salat dels d'ara? Doncs, prepareu-vos: Quan anà a Washington va trobar-hi matèria graciosa per un sens fi de discursos graciosos, tan graciosos i salats que va fer riure a tot el poble. Ara ha anat a Londres i a París l'home més salat dels d'ara i ja podeu comptar la matèria salada i graciosa que porta. Prepareu-vos per a sentir discursos espeterrants, perquè ve de Londres i París l'home més salat dels d'ara.

JA S'ACABA

No hi ha mal temps que duri cent anys. Aquest any hem passat secada, fred, calor asfixiant, més o menys pesta, més o menys fam i guerra. Quasi quasi totes les plagues. N'estem ben tips de plagues, perquè no hi ha res que atipi tant. Però ara ha plogut, ha minvat la calor, s'han purificat els aires. De mica en mica desapareixeran els elements perjudicials i s'acabarà les plagues. A l'acabar-se la calor s'acaben moltes coses.

I la calor ja s'acaba.

S. P.

Un tenor or de llei

Amb satisfacció de patriota volem dedicar un espai de nostre periòdic a Antoni Cortis, estrella de primera magnitud en la constel·lació de l'art del cant en sa manifestació més enlairada. El gravat que il·lustra aquesta pàgina representa el tenor que neix com a figura resplandent en la interpretació del principal personatge de *La Tosca*, una de les òperes de la seva predilecció.

Amb Ofèlia Nieto i Hipòlit Lázaro, noms ja consagrats per la crítica i els públics, Cortis ha fet l'última campanya teatral a la illa de Cuba. El treball fou una revelació

Veritablement, és una delícia, pel ciutadà, el camp, una veritable delícia!

artística, tant, que fins sigué una sorpresa per sos mateixos companys. Emocionat el públic, l'aclamà i repetia les ovacions fora del teatre. L'exaltació que féu la premsa cubana dels mèrits de Cortis és d'aquelles que deixen record. La sensació produïda per l'artista repercutí desseguida en els centres del món on es rendeix acatament a l'art diví... No és estrany. Cortis és un veritable «divo». Ho diem categòricament, perquè ens consta; però, si així no fos, ens ho corroboraria l'opinió d'autoritats mestres, i, sobretot, una contracta que té firmada en condicions de la major importància i qualitat.

En efecte: Cortis es deu avui a una empresa nord-

americana. Antoni Cortis es troba actualment a Barcelona; però sols per breu estada, el temps indispensable per a disposar les coses encaminades a emprendre un viatge al Nord d'Amèrica, en quin gran teatre «Chicago Opera» va contractat com a primera figura per a tres anys. La circumstància d'ésser «Chicago Opera» un dels tres o quatre teatres de major prestigi mundial, parla més clar que totes les teories. I davant el fet de comprometre's aquella empresa sostenir a Cortis en concepte de primera figura durant una tan llarga temporada, no és possible negar que l'empresa ha pesat i meditat com mana la defensa dels propis interessos el grau de celebritat del jove artista i tal serà la magnitud del seu art quan aquella empresa li obra sol·lícita la porta gran del famós coliseu, on ha de tenir lloc tan extraordinària i definitiva consagració.

Nosaltres no actuem de propagandistes. Per altra part, de què serviria aquesta, com utilitat immediata,

si Antoni Cortis té hipotecada per tres anys la seva llibertat d'artista? Lo que fem és rendir tribut al mèrit, i de passada honorar a qui fa irradiar sa glòria sobre els espanyols en general, i particularment sobre els valencians i catalans. Perquè si a València, la comarca vostra obrí Cortis els ulls a la vida, a Barcelona ha constituït família, a Barcelona ha posat grans efectes i a Barcelona s'ha format l'artista.

Vagi l'admirat tenor al «Chicago Opera» acompanyat de nostres simpaties. Allí Cortis subjugarà a l'auditori amb la vibració del fil de plata o d'altre metall preciós que té a la gola, però sols un fil molt fi. I Caruso, des de l'altra vida, se sentirà orgullós de tenir un possible, potser un indubtable continuador de la seva obra en la terra. I nosaltres, més satisfets de veure com es confirma d'una vegada més l'afirmació d'un crític reputat:

«Antoni Cortis, és el Rubén Darío del pentàgrama ple de notes delicades.»

A precés d'un nombrós grup d'admiradors d'Antoni Cortis, i aprofitant la breu estada d'aquest a Barcelona de pas per a Amèrica del Nord, el gran tenor ha accedit a cantar dues òperes — *Tosca* i *Carmen* — al «Tívoli» de nostra ciutat.

Es una màxima finesa que Barcelona ha de agrair al meravellós artista. I de pas, Cortis ha tingut ocasió d'ésser una afirmació més en el bell i difícil art del cant superior.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA es complau en fer-se intèrpret del calorós aplaudiment català adreçat a aquesta glòria que neix i que es diu Antoni Cortis.

Elogi anagràmic

Me plau la vostra mirada
essent tan bella com sou;
retrobo en vos una amada
com la que fou i no fou
essent tan bella com sou.

Si pogués essè estimat
—oh, inquietud de ma vida!—
rimant al vostre costat
il·lusions d'amor sens mida.
Aquell camí solellat
només per a ésser-vos grat,
obriria gran florida.

Riuria tot com un jorn
il·luminat per la clara
bellesa del vostre entorn.
Amiga dolça i preclara.

TELO ENLAIRE

TIVOLI

Segueix l'òpera, que no és pas *òpera barata*, com s'acostuma a fer durant les temporades d'estiu, sinó amb totes les de la llei. *Carmen, Lohengrin, Tosca, Barbero*, Cora Raga, Concepció Callao, Ricard Fusté, Cortis. En resum: èxit.

CÓMICO

La revista *Ric-Ric*, que prou rica era de si, s'ha enriquit ara amb uns quadros nous que són *el no va més* dels quadros de revista.

Si abans ja la gent omplia el teatre cada nit, avui ja ho estem veient, hauran d'aixampar el local. Aquests quadros són *Boria avall*, reproducció del famós quadro d'en Galofre Oller, dirigit i posat en escena pel mateix Galofre Oller i per al que en Lluís Capdevila ha escrit unes escenes amb aquell *garbo* que ell sap fer-ho; *La catalepsia d'en Catà*, que és un apunt còmic d'en Joaquím Montero, i dient Joaquím Montero, ja no cal dir que fa riure i distreu.

Per aquesta setmana se'n preparen de nous. Semblarà Càn Parés el «Còmic», aviat.

Bob

Plat del dia

Diuen que l'alcalde ha dimittit
i que un senyò un pollastre s'ha menjat,
mes tan malament se li ha assentat
que encara, crec, no l'ha paït.
Tot plegat dins d'una olla i remenat
quin caldo se'n faria, i quin bullit!

FIDEL GRIFOL

—No trobo feina. Ho faria tot!
—Fins d'alcalde!

D'AQUÍ... I D'ALLÀ
—Amb l'elixir... i aquestes estenalles, no
hi ha queixal que resisteixi!

—Es ven que sempre n'hi han hagut
de dones que no hi han sigut totes!

FLORALESCA

Un poeta floralesc
a la lluna un jorn cantava,
malgastant amb abundor
el temps i el paper de barba.
Així que és a mig cantar
i a l'hora més inspirada,
li apareix com en visions
no pas la bella Diana,
ni del Dant la Beatriu;
sinó don Pau, el seu sastre,
que amb l'esguard bon xic ferreny
i actitud amenaçanta
li demana per saldar
una factura atraçada,
import d'un negre jaqué
i una armilla enribetada
que'l poeta va estrenar
ja fa tres o quatre anyades,
amb motiu d'havê obtingut
als «Jocs» de Vilatardana
el premi del diputat
amb la seva «Oda a l'aimada».

La visita de don Pau
va resultar tan prosaica
que'l gran doll d'inspiració
al poeta li estroncava;
qui, no poguent ja cantar
ni a la lluna ni a l'aimada,
d'una història que ha viscut
un poema començava
per remetre a uns Jocs Florals
que com a premi donaven
la quantitat suficient
per pagà'l compte del sastre.

Ja és finit l'original
inspirat més que cap altre;
cercant el poeta el nom
entre dos títols divaga,
que són: «Un sastre inclement»
o «La factura malvada».

M. GRANÉ CIVIL

EL MAL DEL DIA

—Ja ho veig a venir: Si segueix aquesta calor em llogaré per regadora!

DESCOBRIMENTS

Els cubistes estan d'enhorabona; ja tenen ascendents en la història de l'art. En una cova de Lesplugue (alta Garona francesa) com si diguéssim a casa mateix, ha sigut descoberta una estatueta de dona nua tallada en ivori, que sembla sortida de les mans del més refinat escultor cubista.

No es pot precisar l'època exacta a la qual pertany l'estrafolari ninotet, quina forma sembla la d'una baldufa, però no hi ha dubte de cap mena que compta alguns milers d'anys.

Es veu que ja en aquells temps llunyadans les dones grosses tenien molta requesta, perquè l'artista bàrbar que féu l'estatueta li va posar al damunt el més exuberant dot d'en Comelles que l'ofega per tots cantons.

Felicito de cor als cubistes, perquè ja sabem d'on venen, de l'home de les cavernes; ara allí on van, no m'atreviria pas a dir-ho, i penso que ni ells ho saben tampoc amb certesa. El temps dirà.

* *

Amb motiu de les obres de restauració que es realitzen al temple de Sant Joan de les Abadesses es van posant en descobert unes columnes amb uns capitells de talla exquisida, així com unes magnífiques i esbeltes aberracions que contrasten de debò amb la senzillesa arquitectònica de la construcció.

Per tal motiu arquitectes, crítics i arqueòlegs se'n van a corre-cuita a fer-se càrrec del descobriment, al

qual es dona molta importància, perquè sembla que ve a dir-nos que un miler d'anys enrera teníem ja uns artistes del cisell, ço que es diu refinat.

I això que no es coneixia encara la sardana, que segons els sardanistes entusiastes és la demostració suprema del gust exquisit de la nostra raça. Si aquells escultors haguessin conegut la sardana llarga, qui sap el que haurien fet!

Perquè de llarga la sabien molt pel que es va veient.

* *

Això de les noves fa com les cireres; n'estires una i te'n surten un ramell.

Ara mateix de Sant Joan de les Abadesses faig un bot a Tarragona per a preguntar com es troba la basílica subterrània descoberta amb motiu de fer-se els fonaments per a la nova fàbrica de tabacs.

Uns mesos endarrera es parlà bastant d'aquesta construcció *catacumbica* que, segons sembla, aparegué sencera i en bon estat de conservació.

El director de la «Tabacalera», senyor Bastos, donà paraula de respectar el descobriment als centres culturals que s'interessaren per la basílica... i no se n'ha parlat més.

Acabarà la cosa en fum?

No fóra d'estranyar, tractant-se d'una companyia com la «Tabacalera», tan amiga del foc per una banda i que per l'altra, tan poc li costa repartir unes quantes *brevas* de la marca de l'am.

* *

Ara que hi penso! No s'havia descobert també un tros de necròpolis fenícia no gaire lluny de Tossa? Que se'n parli.

Es pot parlar de tan poques coses!

C. ARBÓ

A Sant Boi es preparen unes grans festes d'adhesió al Directori. Es posaran noms a uns quants carrers nous. L'un serà el carrer de la *unidad nacional*, un altre és dirà carrer del 13 de setembre, i se'n dedicaran, a més a més, un al comte de Figols i un altre al baró de Viver.

◇◇

Els còmics s'han enfadat i volen demanar 100 pessetes diàries com a sou mínim.

Aquests còmics enfadats—com es comprén—són els coristes, aquests coristes que són la delícia de les multituds, els que canten tan bé, que aixequen tota la galeria.

Senyor còmics enfadats, us sembla que hi ha dret a que vosaltres cobreu 100 pessetes de sou mínim i els autors, que són els que porten la gallina ponedora, només en cobrin vint-i-cinc?

Ah! i no hi comptem el llorer perquè què voleu que en facin del llorer si no poden fer estofat?

◇◇

El cèlebre «beceroles» de Madrid diu que fins els diaris més aliens al règim actual, acullen amb manifesta simpatia la candidatura del baró de Vivez com a futur alcalde de Barcelona.

ENCICLICA

— No es permetrà entrar a la casa del Senyor amb pitreres descobertes ni faldilles massa curtes!...

Doncs, nosaltres, pel senyor de Viver, sentim la mateixa simpatia que sentim pel «beceroles». Tots dos són prou divertits.

◇◇

Serà en Viver? Serà en Ponsá? No sabem pas qui serà l'alcalde de Barcelona. Si ho pogués decidir la ciutat, no tardariem pas molt a saber-ho, però ara... Ah! i aleshores sí que el baró de Viver podria ben dir: «Primer moro que alcalde».

Estem ben certs que no s'equivocaria, perquè d'alcalde no en seria pas i de moro tampoc. Els bons catalans tenim un concepte dels moros molt diferent dels que ens mereix el baró de Viver.

◇◇

Els nens de la Colònia Escolar madrilenya que s'oté l'Ajuntament de Barcelona han visitat el Palau de la Generalitat.

Què hi hauran anat a fer aquests nens al Palau de la Generalitat? Ja ho entenem: Aquests nens deuran ésser els homes nous que tothom espera.

◇◇

El senyor Bartrina, diputat governatiu, ha sigut anomenat alcalde de Girona, i per a cobrir la seva vacant s'ha anomenat diputat governatiu de això que se'n diu la Mancomunitat nova, el senyor Josep Ferrán Galter, que en altres temps ho havia estat per l'U. M. N.!

Aquest sí que és un home nou de trinca.

◇◇

Es veu que això de trobar alcalde no es tan fàcil com sembla.

Per a trobar un alcalde com *il faut* no hi haurà més remei que desmembrar la Diputació, privant-la d'un dels seus prestijis: el baró de Viver.

I qui el substituirà dignament a la Diputació i a la Mancomunitat?

Ecco il problema!

◇◇

L'altre dia a la Rambla hi va haver baralles de «toreros». Dos picadors que es pi-

LA MORAL DEL DIA

Trajo per a que les nees que fan la primera comunió puguin entrar a l'església!

L'HEROI DEL MES D'AGOST

S. M. el Corneti de l'orquestra «El liri-lliri blau» dels envelats de Dalt i Baix.

earen de l'amor propi i acabaren per a picar-se garrotades. No sabem si ho feien amb art i bon gust i marcant formes. Ço que us podem assegurar que es marcava de debò és la plantofada. L'un amb el cap esberlat i l'altre ensangrentat i ple de blaus, passaren al dispensari. Ja ho veieu! Aquesta mena de gent té «cogidas» a tot arreu: fins en plena Rambla. I encara hi ha qui gosa creure que pels espanyols no hi ha salvació?

Els vagons del Gran Metro de Barcelona fa temps estan esperant a l'estació dels Josepets que els facin servir per a alguna cosa. I res.

Ja els dic jo que d'això dels metros a Barcelona n'hi ha un vagó.

Millor dit, una colla de vagons!

No ens cansarem pas de dir-ho que a Barcelona hi ha un aixecament fantàstic i fastigós.

Què hi busquen ara allà al Passeig de Gràcia? Aquestes Pepes consistorials que sofrim per culpa dels nostres atributs virils massa escanyolits, han perdut la poca gràcia que es creien tenir i ara sembla que la busquin fent excavacions per les nostres vies. Fa molt temps que reiem per sota el nas. Molt aviat riurem a boca plena. I no pas per la gràcia que trobem en les excavacions.

Van seguint els embargaments dels senyors advocats del Col·legi de Barcelona. Fins ara ja són més de setanta cinc els embargats, i encara en falten més de cent. Es veu que són pocs els que van pagar la multa. Prefereixen que se'ls emportin els mobles i les biblioteques abans que rendir-se. No sabem pas com acabarà tot això, però el que és nosaltres amb les més altes eminenències de les lleis estatals—sens cap dubte que ho són els advocats de Barcelona—no hi voldríem pas competir,

J. C. M. (Manlleu): Va arribar massa tard i no ho hem pogut aprofitar.—F. V. C.: Les fotografies no van poder anar totes dues, com hauràs vist. La carta te l'agraeixo i te l'estimo, així com els elogis, que crec inmerescuts. No em molestes mai. Envia tot lo que vulguis, i enviem la teva adreça.—M. C.: Massa tard!—F. T. de M.: Massa tard, també. Senyors, a quina hora us lleveu?—S. R. T.: A tot lo que ens diu en la seva carta, conformes. La poesia està bé i anirà... a l'Almanac de La Campana. Enviï lo de l'Almanac de l'Esquella quan vulgui.—C. R.: Els seus versos estan força bé... però han arribat tard.—J. J. i R.: No farem res amb això de la botiga!—S. B. S.: Ja no pot anar.—J. S.: Encara no està prou bé. Un xic de paciència... i d'estudi!—Tiblekas: Lo que envia està bé, però no ens acaba d'agradar. Per què no envia una altra cosa?—J. M. P.: Li demanem lo mateix que al senyor Tiblekas.—T. C. (Manresa): Ja ens ocuparem d'això quan tinguem més temps.—P. M.: Ja no pot ésser. Ha passat l'ocasió.—A. T.: Lo mateix li diem. I és llàstima, perquè els versos estan bé.—P. P.: Aniran els dos treballs que ens envia, l'un a l'Esquella i l'altre a La Campana.

J. M. (Havana): Li agraim la carta i sentim no poder aprofitar l'anècdota.—J. P. M.: Els seus versos estan bé... però ja han perdut l'actualitat.—F. M.: També són aprofitables els seus versos, però tampoc els podem aprofitar per la mateixa raó: ja no són oportuns. Enviï una altra cosa.—M. G. M.: No sembla prou interessant aquesta vegada.—J. J. C.: Llarg, llarg i poc substancials.—Ll. R. C.: No pot anar. És antiquat i gens interessant.—J. T. T.: Té'l al cove i no en parlem més.—M. de la C.: Els seus versos no estan malament i resulten ben personals, però poden estar millor. Per això no els hi publiquem: perquè n'esperem d'altres.—V. C.: Aquesta vegada si que no farem res. Ja sap lo que ens ha enviat? Si conserva borrador repassi'l... i fixi's en el tercer vers!—E. M. C.: No fa per l'Esquella el seu pensament, estimat senyor!

Llibreria Espanyola de Antoni López • • Rambla del Mig, 20, Barcelona

TELEFONO A. 4115

PERE COROMINAS

La Vida Austera

Ptes. 2

PERE COROMINAS

CARTES D'UN VISIONARI

Ptes. 4

NARCÍS OLLER

LA BOGERIA

(Novel·la)

Ptes. 3

GABRIEL ALOMAR

La columna de foc

Ptes. 3'60

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Ptes. 1'50

Els cent millors contes còmics

Ptes. 2

ALBERT LLANAS

PENSAMENTS EN VERS

Ptes. 1

POMPEYO GENE

Los cent concells del Concèll de Cent

Ptes. 1

VICENTS GARCÍA

(Rector de Vallfogona)

Poesies satíriques

Ptes.

2'40

JEPH DE JESPUS

La Barricada

Ptes. 0'60

AVIS

S'ha posat a la venda

Número especial, fora de col·lecció, de

L'Esquella de la Torratxa

Record al poeta de la terra ANGEL GUIMERA

Edició impresa sobre magnífic paper semi-estucat amb una coberta brillantina. Preu: UNA PESSETA.

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, rementant l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviats si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponents se'ls atorguen rebalxes.

EL BON COR

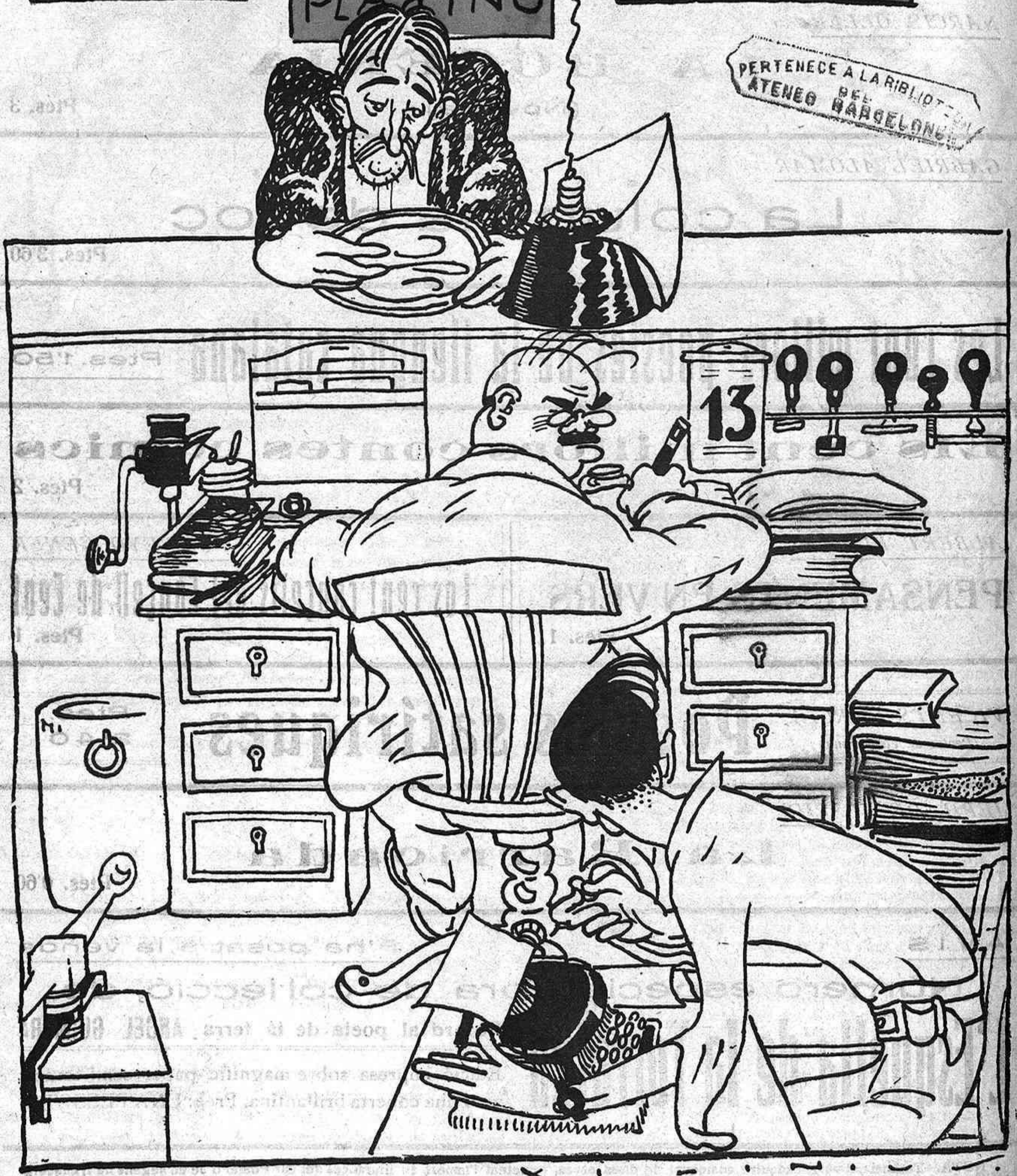

SIGUEU
BREUS.

EL TEMPS
E'S
PLATINO

ESTEM POSAN
LA ESCOMBRA DE
CAP PER AVALL

PERTENECE A LA BIBLIOTECA
DEL ATENEU BARCELONÉS

EL BON COR

—Una caritat, que estic sense feina i amb catorze de família!
—Peret, vingui a plorar, per mi que jo, ara, no em puc distreure?